

partikel (det tyska *vor*), och är då tonlöst, t. ex.: *Förlät* af förläta, *förbud* af förbjuda; dels skiljaktig (det tyska *vor*, framför, före) och har då alltid tonvigten, t. ex.: *Förlät* (förhänge), *förbud* (föregående bud). Den skiljaktiga partikeln har i sammansättningar alltid betydelsen af: framför, t. ex.: *Förskjuta* (en regel), *förslå* (ett bräde), *förhånga* (ett lakan). Den oskiljaktiga partikeln deremot bemärker: a) Ökning i allmänhet, utan väsendtlig förändring af stamordets bemärkelse, t. ex.: *Förhindra*, *förminska*, *föröka*; — b) Ökning, som innebär förändring af stamordets bemärkelse till något annat, ofta bättre och fullkomligare, t. ex.: *Författa*, *försvara*, *förära*, *förhöra*; — c) Förändring af stamordets bemärkelse till något annat, merendels sämre: dels innefattande motsats, t. ex.: *Förbjuda* af bjuda, *förakta* af akta; dels felaktighet, förstörelse, t. ex.: *Förtyda* af tyda, *förklåda* af klåda, *förstöra* af störa, *förgöra* af göra. — *F. att*, konj. Uttrycker afsigt och efterföljes af verbet, mest i infinitiv, någon gång äfven i finit modus, t. ex.: *F. att blifva rik*, *sordras icke alltid förstånd*. *Han reste i går till Paris, för att der göra uppköp af hvarjehanda*. *Jag har just kommit hit, f. att det må bli slut på saken*. — *Syn.* I afsigt att, I ändamål att; På det att, Till den ändan att. — *F. det att*, (i dagligt tal äfv.) *F. det* eller blott *F.*, konj. Emedan. *Du straffas, f. det att du icke lyder*. — *Syn.* Se Emedan.

FÖR, m. sing. (skepp.) Motsatsen af aktern, eller främsta delen af ett fartyg. Brukas mest i bestämd form. — *Syn.* Framstam. — *Adv.* (sjöt.) *F. om*, på den sidan, åt det håll, som är framför fören. *F. ell. f. ut*, åt ell. på det håll, der man har fören eller framstammen, ifrån någon punkt på fartyget.

FÖR, adv. Se *Allför* (begge bem.). 1) *F. mycket*, *f. litet*, *f. sent*, *f. bitida*. *F. stor*, *f. liten*, *f. gammal*, *f. ung*. — 2) *Hon är f. söt!* *Det är f. godt, det här äplet!* I denna sednare bem. har *För* alltid tonen.

FÖRA, v. a. 2. 1) Förflytta från en ort till en annan, genom något slags fortskaffningsmedel (på vagn, häst, skepp o. s. v.). Kan äfv. i utsträckt mening sägas om sed, bruk, uppfinning o. s. v., som förflyttas till annan ort. *F. säd till torget*. *F. till torgs*, se *Torgföra*; äfv. (fig.) se *Torg*. *F. ved på båtar*. *F. varor ur landet*. *Det är svårt att f., ovigt, besvärligt, olägligt att f. Oden f-rde runorna till Sverige*. — *F. äf, bort, fram, igenom, ihóp, i'n*, se *Afföra*, &c. *F. med sig*, se *Medföra*. *F. néd, omkräng, tillbaka, ändan, upp, út, åter, öfver*, se *Nedföra*, *Kringföra*, &c. — *Syn.* Transportera. Bringa, Frakta, Forä, Forsla. — 2) Bära. *F. ett ljus i handen*. *F. en fana, ett baner*. — 3) Röra en kroppslern till något visst mål. *F. handen till munnen, till värjan*. *F. foten fram till väggen*. — 4) Medfölja någon (person eller djur), för att laga, att han (det) kommer fram till ett ställe. *Kammarherren förde honom fram till konungen*. *F. någon i fängelse*. *F. soldater i fält, i striden*. *F. någon afsidet*. *F. ett barn vid handen, en häst vid betslät*, leda &c. *F. ett fruntimmer*, ledsaga det vid ett högtidligt tillfälle, t. ex. i en processjon; leda det i dans, o. s. v. *F. vilse*, se *Vilseföra*. *F. äf*, se *Afföra*. *F. än*, se *Anföra*; äfv. införa, presentera, göra bekant (i familjer, sällskaper, o. s. v.). t. ex.: *Jag har f-rt honom an i de bästa hus, sällskaper*.

F. fram, ihóp, i'n, igenom, se *Framföra*, &c. *F. med sig*, se *Medföra*. *F. néd, omkräng, tillbaka, ändan, upp, út, åter, öfver*, se *Nedföra*, *Kringföra*, &c. — *Syn.* Bringa, Leda, Följa. — 5) (om väg, m. m.) Hafva riktning (åt). *Denna väg för till staden*. *Alléen, som du der ser, för fram till herrgården*. *Denna dörr för till de inre rummen*. (Fig.) *Ett lastbart lefnadssätt för i förderf*, medför ens olycka. (Ordspr.) *Alla vägar f. till Rom*, det ges många olika medel att vinna ett ändamål. — *Syn.* Leda, Bära, Gå. — 6) Anföra, hafva befäl öfver. *F. en armé, en trupp, ett skepp*. — *Syn.* Se *Anföra*. — 7) (om liflösa ting) Hafva med sig. *Flo den för guldand*. — 8) (herald.) Hafva i sitt vapen. *Denna samförför i sitt vapen ett kors i rödt fält*. (Fig.) *F. något i skölden*, hafva något i sinnet. — 9) Handtera. *Han för värjan väl*. *F. tyglarna, knifven, penseln, pennan*. *F. vapen*, handtera vapen, t. ex.: *Han för sina vapen väl*; äfv. kriga, t. ex.: *Sverige f-rde vid den tiden vapen emot alla sina grannar*. — 10) Ordet brukas äfv. i en mängd uttryck och talesätt af helt olika betydelse, t. ex.: *F. sitt hufvud, kroppen väl*, hafva vacker hållning på hufvudet, kroppen. *F. krig*, vara i krig med någon. *F. till boks*, anteckna i räkningsbok. *F. räkning, bok öfver något*, anteckna något i räkning, bok. *F. på ens räkning*, anteckna på ens räkning, t. ex.: *För dessa varor på min räkning*. *F. en process*, hafva rättegång med någon, t. ex.: *Han har för närvarande en process att f. med, emot sin granne*. *F. en process för någon*, utföra en process såsom ombud för någon annan. *F. ett tal, ett språk*, nyttja, bruka &c., t. ex.: *F. fritt tal, språk*. *F. ett ord beständigt i munnen*, på läpparna, på tungan, beständigt bruka det. *F. ordet*, leda öfverläggningarna i en församling. *I oträngdt mål f. Guds namn på tungan, uttala det*. *F. regeringen, styrelsen*, regera, styra, t. ex.: *F. regeringen i, öfver ett land, styrelsen i en provins*. (Fig.) *F. bakom ljuset*, bedraga, vilseföra, missleda. *F. sig något till sinnes*, besinna sig på, erinra sig något. *F. en något till sinnes, minnes*, erinra om, föreställa. *F. i villfarelse*, vilseleda. *F. i olycka*, försaka olycka. *F. en dygdig lefnad*, lefva dygdigt. *F. stat, f. stor stat*, se *Stat*. *F. ett kristligt leverne*, lefva som en kristen. *F. klagan*, klagå. *F. ens talan*, som ombud utföra ens process. *Hvem skall f. våra runor så väl, med den äran?* hvem skall så väl berätta, besjunga våra bedrifter, öden? *F. någon på ett talänne*, inleda någon i tal om något. *F. någon på en tanka*, hos honom väcka tankan på något. *F. på andra, bättre tankar*, väcka, ingifva, &c. *F. till ända*, se *Fullända*. *F. på en varor*, tillskicka en varor, som äro till besvär eller sätta i förlägenhet. *Hvem har f-rt på mig den karlen?* hvem har vållat, att jag blifvit besvärad med den karlen? — *F. sig, v. r.* Säges om sättet, huru menniska eller djur håller kroppen under rörelse. *F. sig väl*, hafva vacker, värdig hållning på kroppen. *Hästen för sig väl*.

FÖRAFSKEDA, förävschéda o. förävschéda, v. a. 1. Gifva afsked. Har vanligtvis elak bemärkelse, och innebär såsom orsak begånget fel eller väckt missnöje. — *Förafskedande*, n. 4. o. *Förafskedning*, f. 2.

FÖRAKT, föräckt, n. sing. 1) Känsla af moraliskt misshag för person eller sak, grundad på